

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Quinque dubia aduersus doctrinam traditam proponuntur. Memb. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

oppositū namq; clarē docet hoc loco, etiā de aliis beatis, & de anima Christi 3. part. q. 10. art. 2. & 3. ac alibi docet, eam cognoscere omnia, quæ sunt in potentia creaturæ, etiam quæ nunquam erunt.

Quod attinet ad singularia, cogitationes cordium, & complexiones contingentes, in quo cernitur præcipua difficultas, in primis licet D. Thomas hoc loco ad quartum dicat, cognitionem horum non pertinere ad perfectionem intellectus creati non intelligit quasi cognoscere hæc, nulla sit perfectio intellectus, cum oppositum doceat infra qu. 1. 4. artic. 11. Sed quod non sit tanta perfectio, ut oporteat omnes beatos hæc omnia cognoscere. Præterea, non intendit asserere, beatos nulla singularia, nullasque cogitationes cordium, nullasque complexiones contingentes conspicere in Deo, cum oppositum aperte asserat infra q. 89. art. 8. 3. contra gentes c. 59. 2. 2. q. 83. art. 4. ad 2. & 3. p. q. 10. art. 2. ac alibi.

Eam autem regulam quoad cognitionem horum omnium statuit D. Thomas 3. p. loco citato, in 4. d. 4. q. 3. art. 1. & 2. 2. q. 83. art. 4. ad 2. iuxta mentem Gregorij 12. Moralium, ut dicat, singulos beatorum, ex singularibus cogitationibus cordis, & complexionibus contingentibus, ea omnia cum minimū videre in verbo, quæ ad statum cuiusque pertinent, ut patrem omnia, quæ circa filios aguntur, institutorem alicuius religionis omnia, quæ in religione contingunt, atque ita de cæteris. Vnde quia ad Christum pertinent omnia vniuersum, tam quæ sunt, quàm quæ fuerunt, & erunt, eò quod omnia sint ei subiecta, quatenus homini, & ipse constitutus sit in dex vniuersorum, colligit eo loco, animam Christi videre in Verbo omnia tam singularia, quàm cogitationes cordium, & complexiones contingentes, quæ sunt, fuerunt, & erunt, hæc autem, ut videbimus quaest. 14. sunt infinita: quare censet animam Christi videre infinita in Verbo.

MEMBRUM IV.

Quinque dubia aduersus doctrinam traditam proponuntur.

Caetera doctrinam hanc totam D. Thomæ multa occurrunt dubia. Primum est, quia beati vi luminis gloriæ & visionis diuinæ essentia non intuentur cogitationes cordium, neque complexiones contingentes, maxime futuras, ut supra ex sententia Diui Thomæ ostensum est, imò neque fortè singularia quatenus actu existunt, ut cum Durando non improbabile supra iudicauimus: ergo cognitio horum omnium non est in verbo per visionem beatificam, sed in proprio genere per nouas reuelationes.

Secundum est. Quia ad aliquem minùs beatum poterunt plura pertinere, quàm ad alium magis beatum, vel quia ad eum plures preces funduntur (ad beatum enim Antonium plures, quàm ad aliquos Apostolorum funduntur) vel quia habuit curam magis vniuersalem in Ecclesia militante, ut ad Papam, Regem, aut institutorem religionis minùs beatum plura pertinent, quàm ad eremitam beatiorum: si ergo vnusquisque beatorum videt in Verbo quæ ad suum statum pertinent, & non quæ pertinent ad statum alterius, sequitur, beatos non pro quantitate luminis gloriæ videre plura aut pauciora in Verbo, contra id quod supra dictum est, & quod Diuus Thomas in illo eodem articulo præmiserat.

Præterea, in quacumque potest intellectus cum Molina in D. Thom.

aliquo lumine gloriæ, potest idem, aut æqualis intellectus cum maiori lumine gloriæ: ergo fieri nequit, ut aliquis minùs beatus videat aliqua pertinentia ad suum statum, & illa eadem lateant magis beatum: lumen quippe gloriæ, intellectus, & diuina essentia concurrens ut species intelligibilis, concurrunt naturaliter, & non liberè ad visionem, visioque ipsa est operatio naturalis, & non libera: quo fit, ut nihil sit, vnde intellectum perfusum maiori lumine latere possint ea, quæ non latent intellectum perfusum minori lumine, maxime cum lumina ipsa sine eiusdem rationis & speciei, neque sit aliquid, vnde minùs lumen inclinatur ad ostendendum aliqua obiecta, ad quæ similiter ostendenda non inclinatur maius lumen.

Tertium est, quia si intellectus animæ Christi, aut cuiusvis alterius beati, videret infinita in Verbo, sequeretur additionem vnus gradus luminis gloriæ, imò & millesimæ partis vnus gradus, luminis gloriæ, efficere, ut intellectus, qui antea non videbat infinita, facta additione illa videat infinita, quod videtur aperte falsum: mirabile namque esset, quod additio vnus gradus, aut millesimæ partis vnus gradus, eueheret, potentemque redderet intellectum ad videndum infinita, qui antea solùm finita intuebatur. Tunc enim non iuxta proportionem luminis ad lumen, esset proportio eorum quæ videntur in Verbo: quippe cum infinitorum ad finita nulla sit proportio: luminis verò aucti per incrementum vnus gradus, aut millesimæ partis vnus gradus sit aliqua proportio ad lumen, quod antea erat. Sequelam probō, quia, ut sectatores omnes Diui Thomæ cōcedunt, dari potest tam paruam lumen gloriæ, quod non sit satis ad videndum infinita in Verbo: tunc ita argumentor, aut aucto vno gradu, poterit intellectus videre infinita, aut non. Si potest, habebit institutum. Si non potest, fiat additio alterius gradus quousque deueniatur ad lumen animæ Christi, ad quod tandem est deueniendum, cum sit finitum: quia colligendi ratione planè erit tandem necessariò deueniendum ad gradum, cum quo potest videre infinita, cum tamen id cum præcedentibus gradibus non possit præstare: additio ergo vnus gradus supra præcedentes efficiet, ut videantur in verbo infinita, cum tamen antea solùm viderentur finita. Eodem modo potest confici argumentum de millesima parte vnus gradus, aut de quacumque alia minori parte, quod additione illius videantur infinita, cum tamen minori lumine solùm videri possent finita. Diuisio namque in mille partes gradu illo, cuius additione super gradus præcedentes videntur infinita, peto: vel addita vna millesima illarum partium supra gradus præcedentes, videntur iam infinita, vel non. Si videntur iam: ergo additio millesimæ partis vnus gradus in causa est, ut intellectus, qui antea solùm videbat finita, videat deinceps infinita, quod erat probandum. Si nondum videntur infinita, addatur millesima pars, & rursus alia, quousque tandem exhauriantur omnes: & ita tandem deueniatur ad aliquam, quæ id efficiat: vel certè gradus integer id non efficiebat. Eodem modo poterit probari de quacumque minori parte: quare proculdubio est admittendum, vel dari tantum lumen, cum quo intellectus possit videre infinita, ita ut cum quocumque minori id non possit, vel dari tantum, cum quo non possit, ita ut cum quocumque maiori possit.

His præterea argumentis vtuntur. Adamus apud Capre

Beati est cogitationes cordium & futuræ contingentis vniuersum videtur, quæ ad cuiusque statum pertinent. Animi Christi videtur in verbo omnia quæ sunt, quæ erunt, atque adeo infinita.

Primum dubium.

Dubij secundum de parte præcedentis.

Secundum dubium.

Dubium tertium.

Argumenta

Quibus multi contendunt, nec animam Christi posse cognoscere infinita.

Primum.

Confirmatio.

Secundum.

Tertium.

Quartum.

Quintum.

Sextum.

Dubium quartum.

Dubium quintum.

Capreolum in 3. d. 14. quæst. 2. in argumentis contra secundam conclusionem, & quidam alij, quos refert Scotus eadem distinctione & quæstione, atque idem Scotus eo loco, ad probandum neque intellectum animæ Christi, neque cuiusvis alterius beati posse cognoscere actum infinita.

Primum est, quia quod visio est plurimum, eò, cæteris paribus, est perfectior: ergo si detur aliqua, quæ sit simul infinitorum, illa erit infinite perfecta, quod tamen visioni creaturæ repugnat.

Confirmatur, quoniam illa visio æquipollebit infinitis visionibus eorundem infinitorum obiectorum: ergo erit infinite perfecta.

Secundum est, quia virtus infinita non potest in plura, quàm in infinita obiecta: si ergo virtus finita potest simul cognoscere actum infinita obiecta, virtus finita æquabitur infinita, quod est absurdum.

Tertium est, quia non plura potest simul cognoscere creatura, quàm Deus simul possit facere: Deus autem non potest simul facere infinita: ergo neque creatura potest cognoscere simul infinita.

Quartum, infinitas extensiva eorum, quæ cognoscuntur in diuina essentia, prærequirit infinitatem intensivam in cognoscenda diuina essentia: sed nullus intellectus creatus potest cognoscere diuinam essentiam infinite intensiue: ergo neque potest conspiciere in ea infinita obiecta.

Quintum, quod potentia finita ad plura obiecta simul attendit, eò attentio est remissior ad vnum quodque: ergo fieri nequit, vt virtus finita simul attendat ad infinita, ac proinde vt simul intueatur infinita: esset enim attentio in infinitum remissa, quæ omnino esse nequit.

Sextum denique est huiusmodi. Si esset visio infinitorum hominum simul, tunc si quis eos vnico actu odij prosequeretur, eliceret actum, qui haberet rationem infiniti demeriti, quod tamen est absurdum.

Quartum dubium est, quia si non sola anima Christi, sed etiam alij beati viderent in Verbo singularia aliqua aliquarum specierum, sequeretur eos videre infinita, quod non videtur admittendum: cum id peculiariter anima Christi tribuatur. Sequelam probo, quia non videtur necessarium maius lumen gloriæ, & maior penetratio diuinæ essentia ad intuentium in ea vnum indiuiduum vnus speciei, quàm ad intuentium quodcumque aliud eiusdem speciei, maxime si dicamus omnia esse æqualis perfectionis, & esto dicamus, indiuidua eiusdem speciei, esse inæqualis perfectionis, cum modicus esset excessus perfectionis inter indiuidua eiusdem speciei, nullumque eorum attingeret perfectionem indiuidui speciei perfectioris, vti que qui cum aliquo lumine gloriæ valuerit intueri duo indiuidua, alterum speciei magis perfectæ, & alterum speciei minus perfectæ, non est cur cum eodem lumine gloriæ non valeat intueri singula illius speciei mediæ: cum ergo sint infinita indiuidua, quæ multiplicari possunt sub eadem specie, & visio beatifica sit operatio naturalis, & non libera, neque lumen gloriæ, aut quodcumque aliud concurrentium ad visionem beatificam, inclinet magis ad vnum indiuiduum vnus speciei, quàm ad reliqua eiusdem speciei, fit, vt qui cum aliquo lumine gloriæ valuerit intueri vnum in diuina essentia, valeat etiam intueri reliqua, ac proinde infinita.

Quintum denique est, quod intellectus animæ Christi non intuetur in Verbo quando futura sit dies iudicij, iuxta illud Matth. 24. *De die illa nemo scit, neque Angeli caelorum, nisi solus pater.* & Marc. 13.

A additur, neque filius. Item ad animam Christi non spectat singulas arenulas existentes in litore maris sigillatim cognoscere, neque cogitationes, aut res futuras post diem iudicij, eò quod solum iudicaturus sit, quæ vsque ad illum diem euenient in huius vitæ decursu: ergo non rectè D. Thomas ex eo, quod vnusquisque beatorum videbit in Verbo omnia, quæ ad statum ipsius spectant, colligit animam Christi videre omnia omnino, quæ sunt, fuerunt, & erunt.

MEMBRUM V.

Ad primum dubium responso.

Licet quædam ex his dubiis referuari possent in tertiam partem, placuit tamen omnia hoc loco pertractare: tum propter eorum connexionem, & vt res, de qua disputamus, integra traderetur: tum etiam quoniam ex iactis hætenus fundamentis facilis via patet ad omnia dissoluenda.

Ad primum ergo dicendum est, beatos, non vi solius hominis gloriæ neque quatenus præcisè intuentur diuinam essentiam, videre cogitationes cordium, & complexiones contingentes, sed Deo simul illis ostendente determinationem liberam suæ voluntatis de eisdem rebus. Quemadmodum enim Deus post determinationem liberam suæ voluntatis, cognoscit in ea cogitationes cordium, & vniuersim complexiones omnes contingentes futuras, ita cum ostendit beatis determinationem liberam suæ voluntatis circa hæc vel illa futura, in ea intuentur ea ipsa esse futura. Nisi mauis dicere, huiusmodi ostensionem potius fieri in scientia libera, qua Deus post determinationem suæ voluntatis scit hæc, aut illa esse futura, quàm in determinatione ipsa diuinæ voluntatis. Atque hoc mihi multo magis placet, eò quod ad cognoscendum in determinatione libera voluntatis diuinæ ea futura contingentia, quæ ex determinatione liberi arbitrij creati in hanc vel in illam partem pendent, prærequiratur penetratio, in quam partem liberum arbitrium pro sua libertate sit flexendum, quæ penetratio soli Deo ex eminentia suæ scientiæ conuenit, vt latius hæc explicanda sunt q. 14. art. 13. Deus ergo cum ostendit beatis in sua scientia, se scire hoc vel illud esse futurum, eo ipso intuentur in illa hoc vel illud infallibiliter esse euenturum. Atque hoc idem beati Augustini doctrina consentaneum est, qui, vt disputatione secunda visum est, affirmat, beatos in arte atque scientia diuina cognoscere creaturas cognitione matutina, ac proinde in verbo. Et, vt ibidem dictum est, forte hinc profectum est, vt cognitio creaturarum in Deo, appellaretur cognitio in verbo. Licet iam hodie quæcumque cognitio creaturarum in Deo, esto non sit in scientia, sed in essentia, quatenus essentia est, appelleretur cognitio in verbo.

Petes, quoniam pacto fiat huiusmodi ostensio determinationis voluntatis diuinæ, aut scientiæ diuinæ circa cogitationes cordium, aut complexiones contingentes: Respondeo fieri Deo influente simul ad visionem beatificam peculiari concursu, ita vt simul sit visio determinationis voluntatis diuinæ, aut scientiæ diuinæ, vt est scientia talis, vel talis cogitationis, aut complexions contingentis. Itaque lumen gloriæ, & essentia diuina concurrentes ad modum speciei intelligibilis, efficiunt quidem visionem diuinæ essentia, & aliorum attributorum: non verò visionem determinationis voluntatis diuinæ, aut

Beati vnde cognoscant cogitationes cordium, & futura contingentia.

Dubium.

Responso. Futura contingentia & cogitationes cordium quæ ratione visionis beatificæ ostenduntur.